

Un-war Space Lab

Armina Pilav, Karla Crnčević, Servet Cihangiroğlu

ČARDAK/ÇARDAK V PRAZNINI

18 Avgust–4 September 2020

artKIT, Glavni trg 14, Maribor/SI

Državni mejni sistemi in obmejna infrastruktura so širom sveta različno organizirani in zastopani. Ti sistemi in infrastruktura opredeljujejo, vplivajo, manipulirajo, nadzirajo in hkrati uničujejo človeška življenja, obenem pa intenzivno vpisujejo zgodovino nasilja v okoliške pokrajine. Ta zgodovina je seveda ustvarjena in hkrati prikrita z istimi (institucionaliziranimi) strukturami, ki skušajo utišati različne glasove na robu naših geopolitičnih prostorov in družbe na splošno.

Un-war Space Lab kolektiv se je v svojem raziskovalnem delu osredotočil na omenjeno problematiko in v okviru večletnega projekta Tvegaj spremembo predstavil raziskovalni projekt o migracijskih pokrajinah z naslovom 'no-connection: notes on transformation of violence'. Raziskava je bila organizirana in izvedena in situ, in sicer na mejah Balkanske migracijske poti blizu obalnega mesta Reka na Hrvaškem, v Novem Sadu, Somboru, Beogradu, Šidu v Srbiji ter v različnih mestih in krajih na Malti, ki so povezani z migracijami; Hal Far, Valetta in Freeport v Birzebuggiji. V okviru nedavnih migracijskih tokov balkanska migracijska pot vodi skozi postjugoslovansko ozemlje, tvori pa jo kopenski, morski in rečni sistem mej. V Srbiji in Bosni je prehod možen, če imajo migranti na voljo finančna sredstva, prav tako enako velja za Hrvaško, kjer pa so meje tudi zelo porozne. Ljudje prehajajo meje tvegajoč smrtne nesreče in druge poškodbe, predvsem zaradi hudih in nasilnih pritiskov hrvaške policije (t. i. pushbacks), pa tudi zaradi nevarnosti, ki jo predstavljajo naravne ovire, kot so kot reke Donava, Sava in Kolpa. Malta je predvsem migracijska točka za migrante iz afriškega kontinenta, ki z ladjami prihajajo iz oziroma preko Libije že od leta 2003. Prihod migrantov se je leta 2014 eksponentno povečal zaradi vojne v Siriji ter novih vzpostavljenih poti iz Egipta in Grčije.

Kolektiv Un-war Space Lab je tako na terenu ustvarjal prehodne prostore v obliki site-specific srečanj pod imenom 'čardak/çardak'. Ti prostori so zajemali številne operaterje in dejavnike – človeškega, nečloveškega, naravne ali umetno ustvarjenine prostore. Medtem ko projekt 'čardak/çardak na zaslonu' (spletna stran) nase-ljuje digitalni prostor, 'čardak/çardak v praznini' naseljuje fizičnega, v obeh iteracijah pa avtorji in številni ljudje na migracijski poti večplastno predstavljajo migrantsko problematiko, ustvarjajo prostor učenja, pozabljanja (unlearning) in izmenjave različnih vedenj, znanj in informacij.

"Z našega vidika so prostorske in materialne značilnosti čardaka/čardaka podvržene spremembam glede na različna ozemlja, izbruhe pandemij, biopolitiko, percepcijo posameznika in dožemanje pripadnosti dani rojstni državi ali narodu. Čardak/çardak je bil začasni prostor za naš način bivanja, nestalnega življenja med potovanjem po rezidenci. Naše sobivanje v čardaku/çardaku in srečevanje z drugimi je bilo nestalno, kratko in zaznamovano z dolgim seznamom nasprotujočih si okoliščin; varnih/nevarnih, zakonitih/nezakonitih, znotraj/zunaj izkušeni migrantov, z ustvarjanjem/rušenjem podob o migracijah, odprtimi/zaprtimi srečanjmi, političnimi/apolitičnimi, v hrupu/tišini s seboj ali drugimi. Zbirali smo specifične zgodbe o dogodkih in razlogih, zaradi katerih so ljudje bili in so še vedno prisiljeni v migracijo, to je predvsem zaradi vojn in drugih naravnih ali civilizacijskih katastrof, pomanjkanja dela v lastni državi, pomanjkanja virov kot posledico dolgoletnih procesov kolonizacije in izkoriščanja naravnih virov v različnih delih sveta.

Un-war Space Lab / Armina Pilav, Karla Crnčević, Servet Cihangiroğlu
 ČARDAK/ÇARDAK V PRAZNINI
 18 Avgust–4 September 2020

artKIT, Glavni trg 14, Maribor/SI
 Odprto od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure

V konfliktnih regijah seveda obstajajo primeri sodobnih čardakov/čardak: številne kontrolne točke med Izraelom in Palestino, droni, ki preletavajo mejo med ZDA in Mehiko za nadziranje in zaustavitev migracij v ZDA, termalne nočne kamere za opazovanje dogajanja na mejah Balkanske poti, prav tako pa tudi na slovenski in hrvaški meji, za nadzor in zaustavitev migracij v Evropsko unijo.

Beseda čardak/čardak izvira iz otomanskih časov in se nanaša na mejni nadzorni objekt (stražni stolp) postavljen v bližini rek, križišč, na robovih mest in strateških mejah. Stražni stolpi so bili nameščeni na analogni razdalji na mejah med Otomanskim cesarstvom in drugimi ozemlji. Stražarji v stražnih stolpih so lahko med sabo komunicirali s pomočjo svetlobnih ali zvočnih analognih signalov z namenom naznanitve nevarnosti. V podeželskih regijah med Hrvaško in Srbijo so čardake/čardak gradili in uporabljali za shranjevanje rumenega zlata – koruze – s kmetijskih polj. Čardak je prav tako ime za tradicionalno kamnito in leseno hišo za goste v regiji Šumadija v Srbiji.

*Oblikovanje lastnega čardaka/čardak na Hrvaškem, v Srbiji, na Malti in celo v Mariboru 'v praznini' je poskus prikaza vsiljenega prostega prostora ljudem in njihovim aktivnostim, ki tvorijo nestalno družbo. **Zbiramo se v medijskem prostoru, medtem ko ostajamo medsebojno povezana in hkrati decentralizirana skupina, ki se zaveda prehodnih območij. Z naseljevanjem le-teh, nasprotujemo fašističnemu redu pripadanja konstruktom nacionalne države in nenehnemu reproduciranju nasilja in vojne z vsemi mogočimi sredstvi, kljubujemo orožju, vojaški industriji, migracijskim zakonom, kapitalizmu in patriarhalni zlorabi narave in ljudi.***

Un-war Space Lab vodi **Armina Pilav**, raziskovalka na področju ekologije nasilnih prostorskih transformacij in predavateljica na oddelku za krajinsko arhitekturo Univerze v Sheffieldu. Za svoje raziskovalno delo Un-war Space, razvito na Tehniški univerzi v Delftu na Nizozemskem, je prejela individualno štipendijo sklada Marie Curie. **Karla Crnčević** je dramaturginja in filmska ustvarjalka, ki deluje v Reki in Zagrebu. Je ena izmed ustanoviteljev festivala Unseen, eksperimentalnega hibridnega festivala, ki poteka v Cavtatu od leta 2017. V svojem delu raziskuje politiko podob in zvoka skozi različne formate in delovne pogoje. **Servet Cihangiroğlu** se skozi svoje delo osredotoča na efemerno dokumentiranje sodobnega stanja vojn v Turčiji, medtem ko raziskuje lastne izkušnje in živi v zapletenih in konfliktnih okoljih. V svoji praksi se poslužuje telesnih interakcij ter različnih materialov v performativnih odnosih, fotografiji, videu, urbanih in zasebnih prostorih.

BIOGRAFIJE

Armina Pilav je feministka, arhitektka, raziskovalka in predavateljica na oddelku za krajinsko arhitekturo Univerze v Sheffieldu. Za svoje ne vojno vesoljsko raziskovanje na Fakulteti za arhitekturo in grajeno okolje - TU Delft (2016–2018) je prejela individualno štipendijo Marie Curie. Raziskovanje, praksa in poučevanje Armine se oslanja na politiko ponovnega predstavljanja in ponovne produkcije fizičnega, posredovanega prostora, telesnih izkušenj v ekstremnih razmerah vojnega uničenja ali drugih katastrofalnih razmerah. Armina uporablja kombinirana medijska orodja, psihopatijo in radikalna opazovanja za raziskovanje ekologij transformacij rek, kopnega in z njimi povezanih naravnih oblik, arhitekture in družbe med in po vojni. Njeno delo raziskuje in hkrati ustvarja različne procese in prostore, kot so prakse arhiviranja, prehodne pokrajine, nestalne organizacije ljudi / okolja v posttravmatskih krajinskih sistemih. Objavlja v revijah in akademskih publikacijah ter redno razstavlja. Njene nedavne raziskave o uničevanju Sarajeva in Mostarja, o prebivalcih in o preoblikovanju nasilja so bile razstavljene na Beneškem bienalu arhitekture (2018) in v sklopu projekta Architecture of Shame v Materijuluju 2019. Armina je članica Združenja za kulturo in umetnost Crvena v Sarajevu.

Karla Crnčević se je rodila leta 1989 v Dubrovniku na Hrvaškem. Magistrirala je iz filmske dramaturgije in diplomirala iz primerjalne književnosti. Od leta 2012 intenzivno deluje na področju filma, predvsem kot pomočnica režiserja, asistentka produkcije in kontrolorka scenarijev, pri različnih vrstah produkcij za domači in tuji filmski trg. Kot asistentka dramaturgije/dramaturginja je sodelovala pri: Obrana Sokratova, r. T. Janežič, Dubrovačke ljetne igre 2013; Živio Harms, r. A. Popovski, gledališče Kerempuh, Zagreb 2014; My little corner of the world, r. Anica Tomić, Dramsko kazalište Gavella, Zagreb, 2014; Obustava radova / Nedovršeni, Montažstroj, 2015. Je avtorica videa in zvoka za sodobne plesne predstave (Šavovi, r. Mila Pavičević; Elegies of Lost and Found, r. Mila Pavičević & Sergiu Matis). Kot koordinatorka programa, urednica publikacij in producentka deluje v okviru festivala Filmske mutacije: Festival nevidnega kina (Film-Protufilm) v Zagrebu. Občasno sodeluje s tretjim programom hrvaškega radia. Njene kritike poezije, filma in gledaliških predstav so bile objavljene v revijah in na spletnih portalih. Leta 2018 je Hrvaški avdiovizualni center podprl njen celovečerni dokumentarni film The Escape Lines, v okviru katerega je začela sodelovanje z raziskovalko Armino Pilav. Njen prvi kratki film Up the Hill je bil prikazan na odprtju festivala Vox Feminae v Zagrebu. Je ena izmed ustanoviteljev festivala Unseen, eksperimentalnega hibridnega festivala, ki poteka v Cavtatu od leta 2017 in raziskuje različne modele avdio-vizualne predstavitve v javnem prostoru, pri čemer zaseda prostor s filmskimi podobami in performansi ter ob tem ustvarja nenavadne vrste socialne koreografije.

Servet Cihangiroğlu se je rodil leta 1985 v mestu Şirnak v vzhodni Anatoliji, kjer je končal osnovno in srednjo šolo. Leta 2014 je diplomiral na oddelku za kiparstvo inštituta za likovno umetnost Univerze Hacettepe v Ankari. Njegovo delo se osredotoča na efemerno dokumentiranje sodobnega stanja vojn v Turčiji, medtem ko raziskuje lastne izkušnje in živi v zapletenih in konfliktnih okoljih. V svoji praksi se poslužuje telesnih interakcij ter različnih materialov v performativnih odnosih, fotografiji, videu, urbanih in zasebnih prostorih. Razstavljal je na številnih skupinskih razstavah in festivalih, njegova dela pa so del zasebnih zbirk. Servet sodeluje tudi pri umetniških rezidencah in pedagoških projektih namenjenih različnim starostnim skupinam, na presečišču področij umetnosti in kulture. Trenutno živi v Parizu v okviru umetniške rezidence, ki jo organizira I-team Learning Lab po okriljem Relais Culture Europe iz Pariza.

Un-war Space Lab / Armina Pilav, Karla Crnčević, Servet Cihangiroğlu
 ČARDAK/ÇARDAK V PRAZNINI
 18 Avgust–4 September 2020

artKIT, Glavni trg 14, Maribor/SI
 Odprto od ponedeljka do petka od 16. do 20. ure

Produkcija: Društvo za sodobno umetnost X-OP

Podpora: Mestna občina Maribor. Razstava je del projekta Tvegaj spremembo (2016—2020), ki ga sofinancirata program Ustvarjalna Evropa Evropske unije in Ministrstvo za javno upravo.